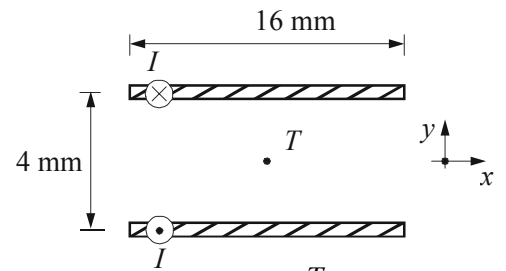

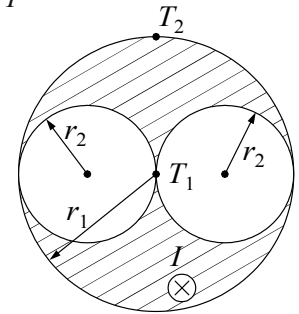
OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (UNI)

1. kolokvij, 7. 5. 2007

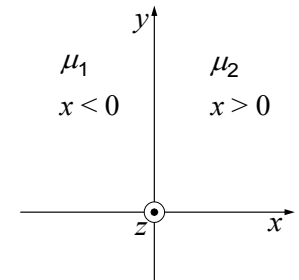
1. Tanka tračna vodnika širine $a = 16 \text{ mm}$ vodita tok $I = 2 \text{ A}$. Razdalja med njima je $b = 4 \text{ mm}$. Določite vektor gostote magnetnega pretoka v središnji točki T med vodnikoma?

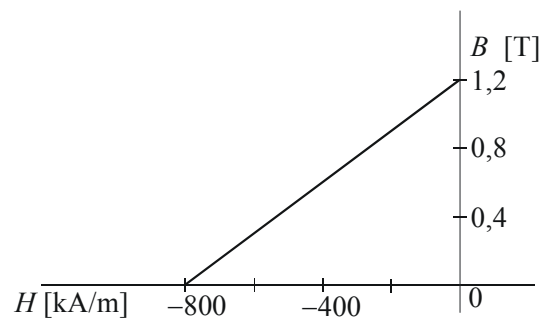
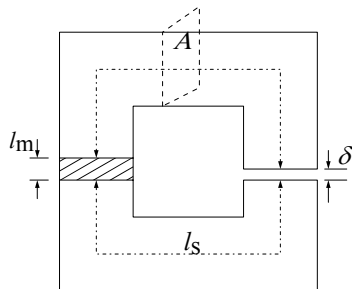
2. V dvocevnem vodniku je tok $I = 10 \text{ A}$. Polmera vodnika in lukenj sta $r_1 = 4 \text{ cm}$ in $r_2 = 2 \text{ cm}$. Izračunajte magnetni pretok skozi pravokotno zanko dolžine $l = 5 \text{ m}$ med točkama T_1 in T_2 vzdolž vodnika?

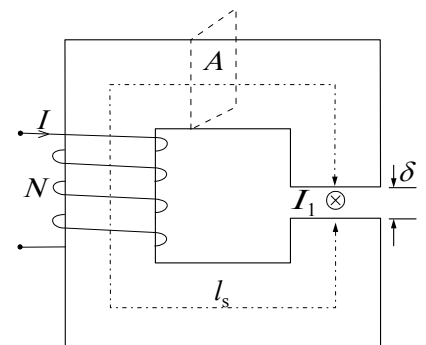
3. Ravnina $x = 0$ je meja dveh linearnih magnetikov. Na njej je tokovna obloga $\vec{K} = (0, -30, -20) \text{ A/m}$. V snovi z $\mu_1 = 0,2 \text{ V} \cdot \text{s}/(\text{A} \cdot \text{m})$ je vektor gostote magnetnega pretoka $\vec{B}_1 = (1, 0, 2, 0, 3) \text{ T}$. Določite vektor magnetne poljske jakosti v snovi z $\mu_2 = 0,02 \text{ V} \cdot \text{s}/(\text{A} \cdot \text{m})$?

4. Trdomagnetni vložek (dolžine $l_m = 5 \text{ mm}$ in preseka $A = 2 \text{ cm}^2$) z dano B - H karakteristiko in mehkomagnetni jarm (preseka A , dolžine $l_s = 12 \text{ cm}$ in relativne permeabilnosti $\mu_r = 635$) ter zračna reža dolžine $\delta = 4 \text{ mm}$ oblikujejo magnetni tokokrog. Kolikšna je gostota magnetnega pretoka v reži? (stresanje polja ob reži je zanemarljivo)

5. Jedro iz transformatorske pločevine preseka $2 \times 2 \text{ cm}$ in srednje dolžine $l_s = 20 \text{ cm}$ ima zračno režo dolžine $\delta = 2 \text{ mm}$ in navitje z $N = 100$ ovoji (magnetilna krivulja je na hrbtni strani lista). V reži je vodnik s tokom $I_1 = 10 \text{ A}$. Določite potreben tok I skozi navitje, da bo sila na tokovodnik v reži $0,2 \text{ N}$. (stresanje magnetnega polja v reži je zanemarljivo)

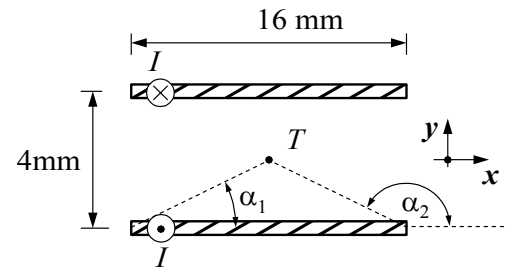
Rešitve so objavljene na spletni strani <http://torina.fe.uni-lj.si/oe/>.

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (UNI)

1. kolokvij, 7. 5. 2007, rešitve

1. V točki T sta vertikalni komponenti gostot magnetnih pretokov tokov enaki nič; vrednosti horizontalnih komponent sta tam enaki; določata ju kota zveznic točke T z roboma trakov:

$$B_x(T) = 2 \frac{\mu_0 I / a}{2\pi} (\alpha_1 - \alpha_2) = -\frac{\mu_0 I}{\pi a} (\pi - 2 \arctan(b/a)) \cong \underline{\underline{-133 \mu\text{T}}}.$$

2. Tok skozi prerez dvocevne vodnika predstavimo s tremi namišljenimi vodniki, v katerih so gostote tokov enake: $J = I / \pi(r_1^2 - 2r_2^2)$. V prvem, preseka πr_1^2 , je tok v list $I_1 = 20$ A, v drugih dveh, preseka πr_2^2 , pa sta toka iz lista, z $I_2 = 5$ A. Magnetni pretok toka I_1 skozi pravokotnik med točkama v desno določa integral

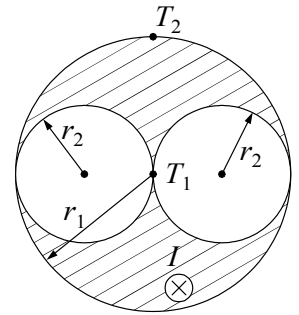
$$\phi_1 = \int_0^{r_1} \left(\frac{\mu_0 I_1}{2\pi r_1^2} r \right) l dr = \frac{\mu_0 I_1 l}{4\pi},$$

magnetna pretoka ostalih dveh tokov v desno skozi pravokotnik pa sta negativna,

$$\phi_2 = - \int_{r_2}^{\sqrt{r_1^2 + r_2^2}} \left(\frac{\mu_0 I_2}{2\pi r} \right) l dr = -\frac{\mu_0 I_2 l}{2\pi} \ln \frac{\sqrt{r_1^2 + r_2^2}}{r_2} = -\frac{\mu_0 I_2 l}{2\pi} \ln \sqrt{5}.$$

Celoten pretok skozi pravokotnik je

$$\phi = \phi_1 + 2\phi_2 = \frac{\mu_0 I_1 l}{4\pi} - \frac{\mu_0 I_2 l}{\pi} \ln \sqrt{5} \cong \underline{\underline{1,95 \mu\text{Vs}}}.$$

3. Iz gostote polja v levem prostoru sledi: $\vec{H}_1 = \vec{B}_1 / \mu_1 = (5, 1, 1,5)$ A/m. Mejni pogoj vektorja jakosti,

$$\vec{e}_n \times (\vec{H}_1 - \vec{H}_2) = \vec{K} \text{ oz. } -\vec{e}_x \times (\vec{e}_x (5 - H_{2x}) + \vec{e}_y (1 - H_{2y}) + \vec{e}_z (1,5 - H_{2z})) = \vec{e}_x 0 - \vec{e}_y 30 - \vec{e}_z 20, \text{ da:}$$

$$H_{2y} = -19 \text{ A/m}, H_{2z} = 31,5 \text{ A/m. Iz mejnega pogoja vektorja gostote sledi: } B_{1x} = B_{2x} \text{ in}$$

$$H_{2x} = B_{2x} / \mu_2 = 50 \text{ A/m, kar da: } \vec{H}_2 = \underline{\underline{(50, -19, 31,5) \text{ A/m}}}.$$

4. Za magnetni tokokrog zapišemo napetostno Kirchhoffovo enačbo,

$$H_m l_m + H_{\text{Fe}} l_s + H_\delta \delta = 0 \Rightarrow H_m l_m + \frac{B}{\mu_r \mu_0} l_s + \frac{B}{\mu_0} \delta = 0, \text{ in enačbo trajnega magneta}$$

$$H_m = -H_0 + \frac{H_0}{B_0} B, \text{ kjer sta } H_0 = 800 \text{ kA/m in } B_0 = 1,2 \text{ T. Ko enačbi združimo, dobimo:}$$

$$B = \frac{H_0 l_m}{\frac{H_0}{B_0} l_m + \frac{l_s}{\mu_r \mu_0} + \frac{\delta}{\mu_0}} \cong \underline{\underline{0,6 \text{ T}}}.$$

5. Da bo magnetna sila na vodnik $F_m = B I l = B \cdot 10 \text{ A} \cdot 0,02 \text{ m} = 0,2 \text{ N}$, mora biti v reži gostota $B = 1 \text{ T}$. Enaka gostota polja je tudi v jedru; iz magnetilne krivulje sledi poljska jakost $H_j \cong 200 \text{ A/m}$.

Napetostna enačba magnetne zanke je $NI = H_j l_s + H_\delta \delta = H_j l_s + B \delta / \mu_0$; iz nje izračunamo tok:

$$I = \frac{H_j l_s + B \delta / \mu_0}{N} \cong \underline{\underline{16,3 \text{ A}}}.$$